

УДК 342.55

О. В. Митяй,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Уманський національний університет садівництва, м. Умань*

О. М. Світовий,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Уманський національний університет садівництва, м. Умань*

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ СПІЛЬНОТОЮ В УКРАЇНІ

O. Mityay,

*PhD (Economics), Assistant Professor,
Uman National University of Horticulture, Uman*

A. Svitovii,

*PhD (Economics), Assistant Professor,
Uman National University of Horticulture, Uman*

PUBLIC ADMINISTRATION OF THE TERRITORIAL COMMUNITY IN UKRAINE

У статті аналізуються особливості публічного управління у зв'язку з проведенням реформи децентралізації в Україні. Досліджуються особливості проведення конституційної децентралізації в Україні. При цьому враховується місце і роль органів державної виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в системі органів публічної влади, а також сталий в науці державного управління понятійний ряд «мети - завдання - функції - компетенція». Значна увага приділяється аналізу джерел відносно децентралізації публічної влади в іноземних державах. Формулюються положення відносно ролі органів місцевого самоврядування в управлінні територіальною спільнотою, а також пропозиції по вдосконаленню конституційного законодавства України.

In the article the features of public management are analysed in connection with realization of reform of decentralization in Ukraine. The features of realization of constitutional decentralization are investigated in Ukraine. A place and role of executive public and organs of local self-government authorities are thus taken into account in the system of public government bodies, and also permanent in science of state administration a concept row of «aim is a task - functions - competence». Considerable attention is spared to the analysis of sources in relation to decentralization of public power in the foreign states. Provisions are formulated in relation to the role of organs of local self-government in a management, and also suggestion, territorial community on perfection of constitutional legislation of Ukraine.

Ключові слова: *органи місцевого самоврядування, органи виконавчої влади, функції органів місцевого самоврядування, децентралізація.*

Keywords: *organs of local self-government, executive, function of organs of local self-government bodies, decentralization.*

Постановка проблеми. За європейською традицією до органів публічної адміністрації відносяться органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування. У вітчизняній адміністративно-правовій науці отримало обґрунтування положення про те, що «реалізація виконавчої влади забезпечується певним організаційно-правовим механізмом, який в юридичній науці прийнято розглядати, як поєднання деякої сукупності суб'єктів(статика), процесу їх діяльності(динаміка), і нормативно-правовій регламентації(правовий ресурс), що забезпечує належну юридичну основу як існування, так і функціонування цих суб'єктів» [1, с. 4].

У Україні згідно із статтею 132 Конституції України [2] територіальне облаштування України ґрунтується на принципах поєднання централізації і децентралізації в здійсненні державної влади.

Це привело до надмірної централізації влади, виникнення конституційних конфліктів, відсутності можливості у органів місцевого самоврядування належним чином здійснювати публічну владу на своїй території. Як бачимо, загальна централізація обертається вагомими витратами, які обумовлені одночасно такими чинниками, як неефективна система розподілу ресурсів (споживачі не забезпечені тим, в чому мають потребу і за що готові платити), і негативним ефектом масштабу(зростання витрат на одиницю продукції пов'язане із зростанням кількості людей, що отримали послугу).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У спеціальній літературі розгляд проблем реформування публічного управління територіальною спільнотою в Україні в тому або іншому ступені здійснювався в працях представників вітчизняних наук адміністративного і конституційного права, наук державного управління, передусім, в працях М. А. Баймуратова, Ю. П. Битяка, В. К. Колпакова, В. Кравченка, А. Г. Крусян, А. А. Селіванова, А. Ф. Фрицького, В. М. Шаповала і інших дослідників.

В той же час наявні дослідження присвячені окремим аспектам даної проблеми, що є причиною необхідності комплексного системного дослідження конституційно-правових проблем реформування публічного управління територіальною спільнотою в Україні.

Постановка завдання. Проаналізувати особливості публічного управління у зв'язку з проведенням реформи децентралізації в Україні та дослідити особливості проведення конституційної децентралізації в Україні.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній практиці визначення і розподілу компетенції між органами виконавчої влади використовується функціональний, галузевий і програмно-цільовий принципи. У академічному курсі «Адміністративне право» «функціональний принцип має місце, коли орган спрямований на виконання однієї або декількох функцій державного управління; галузевий принцип - коли орган здійснює керівництво одним або декількома галузями державного управління; програмно-цільовий - коли орган створений для цілеспрямованого вирішення конкретної проблеми(програми) важливого громадського значення» [3].

У 2014 році Кабінет Міністрів України розпорядженням від 01.04.2014 р. № 333-р схвалив Концепцію реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні, об'єктом регулювання якої є: місцеве самоврядування, яке врегульоване як розділом XI Конституції України від 28.06.1996года, такиЗакономУкраиныют21 травня 1997 року № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування» [4]; територіальна організація влади.

Слід звернути увагу, що текст Концепції реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р, не містить жодного положення відносно ліквідації державних адміністрацій і створення замість державних представництв. Тому зміни в Конституцію України відносно реалізації реформи місцевого самоврядування і курсу уряду на децентралізацію влади в Україні не можуть використати Концепцію реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні в якості першоджерела. Тим паче, що розпорядження Кабінету Міністрів України є актами Кабінету Міністрів України по організаційно-розпорядливих і іншим поточним питанням, а акти з нормативних питань видаються у формі постанов.

Наслідком ухвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України стане послаблення місцевих органів виконавчої влади після передачі частини їх повноважень виконавчим підрозділам органів місцевого самоврядування. Можна сподіватися, що подвійне підпорядкування(підзвітність і підконтрольність) місцевих органів виконавчій владі залишиться і після запропонованої реформи, для якої потрібно внесення змін до Конституції України від 28.06.1996 року і прийняття пакетів законів. Адже якщо ліквідувати місцеві державні адміністрації, то може зникнути законодавчо певна підзвітність і підлеглість районних місцевих органів виконавчій владі обласним, а обласних - Кабінету Міністрів України, що може привести до дезінтеграції системи виконавчої вертикалі державного управління і втрати керованості країною. Одним з результатів змін стане те, що, обласні або районні ради зможуть звільняти голів виконкомів простою більшістю голосів замість двох третин.

Сучасна теорія муніципального права розглядає місцеве самоврядування і місцеве управління крізь призму понять «децентралізація» і «деконцентрація» державної влади. Відмінність в них полягає в тому, що децентралізація - це передача центром окремих владних повноважень місцевим органам влади, а деконцентрація - це надання повноважень чиновникам, призначеним центральною владою, або розділення влади одного рівня.

Концептуально децентралізації повинна передувати деконцентрація, по результату якої територіальні органи міністерств і інших центральних органів виконавчої влади повинні стати структурними підрозділами

місцевих органів виконавчої влади. Принцип деконцентрації є одним з механізмів розмежування повноважень між органами державної влади і органами місцевого самоврядування.

Деконцентрації властиві особливі механізми участі регіонів і територій у виборі оптимальних рішень. До конкретних механізмів, які забезпечують деконцентрацію, відносяться: регіональні демонстраційні програми (waivers); пайове фінансування, гранти і тому подібне.

Суттю демонстраційних програм є те, що відповідальність за визначення методів і механізмів реалізації державної політики на певних умовах передається адміністративним одиницям. До таких умов відносяться: конкурсний відбір заявок на проведення регіональних демонстраційних програм; конкретний обмежений термін їх дії (від 3 до 5 років); відсутність додаткових вимог до фінансування, яке було виділено урядом для вирішення поставлених завдань; моніторинг реалізації і широкомасштабна оцінка результатів регіональних демонстраційних програм.

При цьому за загальнодержавними органами влади зберігається відповідальність за розробку цілей проведення регіональних демонстраційних програм, видачу дозволу на їх проведення, контроль і оцінку результатів. Якщо демонстраційна програма визнається успішною, це може бути основою для внесення змін до законодавства.

Обґрунтування необхідності децентралізації носить двоякий характер. По-перше, як відмічає французький учений Ж. Ведель, «децентралізація, передаючи безпосередньо до рук саме зацікавлених осіб управління справами, має достоїнства демократичного характеру». По-друге, «децентралізоване управління, якщо тільки для цього забезпечені необхідні засоби і умови, є менш складним і більше практичним, ніж централізоване управління» [4].

На нашу думку, закріплення принципу децентралізації виступає як форма організації публічного управління, при якій разом з державою існують інші юридичні особи публічного права, які виконують частину управлінських завдань. Саме децентралізація спричиняє за собою передачу компетенції від центру на місця і тим самим сприяє наділу місцевих органів значними владними повноваженнями по управлінню в межах власних і делегованих повноважень. Для ефективної децентралізації треба наділити територіальні громади чітко певною компетенцією і адекватними засобами вирішення питань, які входять в цю компетенцію, надання їм можливості формувати свої органи управління, обмеження контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування з боку центральної влади.

Необхідність вдосконалення системи розподілу компетенції і повноважень між органами державної влади і місцевого самоврядування обумовлена рядом чинників, зокрема: низькою ефективністю державного управління, європейською інтеграцією України і потребою професійного, наукового підходу до забезпечення ефективності усієї публічної адміністрації. Європейська інтеграція України вимагає від держави закріплення системи розподілу сфер компетенції і повноважень різних рівнів адміністративно-територіального ділення згідно з нормативно-правовою базою Європейського Союзу і Ради Європи.

В той же час слід зазначити, що у вітчизняній юридичній науці чітко не визначені критерії розмежування компетенції і повноважень органів державного управління і місцевого самоврядування. Тому актуальною є подальша розробка і визначення оптимальної для України в сучасних умовах конституційної моделі розділення сфер компетенції і повноважень між представництвом державної влади в особі місцевих органів виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, її аналіз на основі норм українського законодавства і формування пропозицій по його вдосконаленню.

Конституція України закріплює основні принципи організації місцевого самоврядування, його роль в системі народовладдя, спосіб його законодавчого регулювання. Проте, останні події в Україні переконують, що без проведення конституційної реформи місцевого самоврядування і передачі його органам зі значними повноваженнями не може бути втілений принцип здійснення влади народом на місцях.

Метод системного аналізу дозволяє визначити Україну, як складну систему, що має функціональну структуру, кожен рівень якої вирішує не лише загальні, але і особливі завдання, діючи у відносно автономному режимі. Автономія припускає децентралізацію функцій цієї системи, проте вибір форми, способу, заходи децентралізації визначається багатьма соціальними чинниками. Децентралізація проводиться в різноманітних організаційно-правових формах залежно від інтересів тих або інших соціальних груп з урахуванням рівня політичного, економічного, культурного розвитку, національних особливостей, історичних традицій і інших об'єктивних і суб'єктивних чинників. Розрізняють функціональну і територіальну децентралізацію. Функціональна децентралізація здійснюється у зв'язку з перерозподілом функцій між структурними одиницями апарату управління одного рівня. Територіальна децентралізація передбачає, що державні органи вищого рівня передають частину своїх функцій органам управління нижчого рівня (регіонального або місцевого). Найбільш послідовною і розвиненою формою територіальної децентралізації сучасної держави є місцеве самоврядування. Саме ця форма децентралізації закріплена Конституцією України. У сучасних міжнародних документах признається, що включення демократичних принципів в процес управління слід розглядати, як основний принцип ухвалення рішень на місцевому рівні.

Слід зазначити проект Рекомендацій про децентралізацію і посилення ролі місцевої влади, підготовлений групою експертів, яка була організована відповідно до Резолюції 19/12 Ради ООН, що Управляє, з підтримки і розвитку поселень, і який після обговорення на сесії Всесвітнього форуму по проблематиці розвитку міст, який проведений в червні 2006 року у Ванкувері, був виданий Секретаріатом ООН під назвою Ванкуверський проект [1]. Цей документ не є міжнародним договором, але підтримує пріоритетні напрями

демократичного розвитку місцевої влади. У проєкті відзначається, що місцеві органи влади повинні враховувати, що товариство складається з різних складових, і завжди треба перевіряти, чи усі вони залучені в прогресивний розвиток своїх округів або районів. Органи місцевої влади повинні встановлювати і розвивати співпрацю з усіма представниками громадянського суспільства, особливо з недержавними організаціями і організаціями, створеними членами територіальної спільнот.

Проєкт визначає, що у зв'язку з посиленням цивільного залучення до процесу управління місцеві органи влади повинні впроваджувати нові форми і способи участі в нім громадян. Наприклад, використання громадських рад місцевих територіальних одиниць, використання інтернет-технологій в здійсненні демократії, участь громадян у формуванні місцевих бюджетів, цивільні ініціативи в проведенні референдуму, наскільки вони можуть бути застосовані в конкретних умовах.

Міністерством регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства України підготовлені пропозиції відносно змін до Основного Закону(Конституцію) України. Пропозиції підготовлені відносно реалізації реформи місцевого самоврядування, Концепція якої була схвалена Кабінетом Міністрів України 01 квітня 2014 р.

Пропозиції відносно змін до Основного Закону, підготовлені Міністерством регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства на основі: а) положень Європейської хартії місцевого самоврядування; б) пропозицій вітчизняних експертів(напрацювання Конституційної асамблеї, Конституційної комісії парламенту, груп експертів в області конституційного права і місцевого самоврядування); в) з урахуванням позиції польських експертів, які мають успішний досвід впровадження реформи місцевого самоврядування [4].

Одному із завдань конституційної реформи згідно Концепції реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні [4] являється досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування і органами виконавчої влади. Доступність і належна якість публічних послуг, як відзначається в Концепції, забезпечується шляхом оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування і органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою по принципах субсидіарності і децентралізація.

Слід зазначити, що децентралізація влади неділима від ідеї її єдності. І в цьому відношенні Конституція України відповідає доктрині децентралізації. Децентралізовані суб'єкти влади, у тому числі органи місцевого самоврядування, здійснюють управління. Децентралізація передбачає передачу ряду державних повноважень місцевим органам, які не пов'язані стосунками субординації з державними структурами. Але при цьому повинні існувати межі незалежності здійснення таких повноважень.

Згідно Конституції України органи місцевого самоврядування не є органами державної влади, що припускає автономність місцевого самоврядування від органів державної влади в структурно-організаційному сенсі. Але будучи виведеними Конституцією України з системи органів державної влади в структурно-організаційному плані, органи місцевого самоврядування залишаються в змістовно-функціональному значенні в системі державно-владних стосунків. Організаційно відокремлені від державної влади органи місцевого самоврядування пов'язані з нею в різних сферах діяльності. Саме створення і функції органів місцевого самоврядування визначаються актами органів державної влади. Вони діють відповідно до єдиної державної політики - економічної, соціальної та ін., можуть наділятися відповідними державними повноваженнями, брати участь в реалізації державних програм.

Законодавство більшості держав сучасного світу в тій або іншій формі розділяє повноваження органів публічної адміністрації на обов'язкові і факультативні(добровільні). До обов'язкових входять, як правило, життєво важливі для місцевих колективів питання, які мають загальнодержавне значення : підтримка громадського порядку і безпеки; організація дошкільного, початкового, а іноді і середнього утворення населення(включаючи зміст шкільних приміщень, дитячих садів, спеціалізованих установ для дітей-інвалідів), територіальне планування, управління землекористуванням, протипожежна охорона, водопостачання, каналізація, скидання стічних вод, утилізація комунальних відходів, контроль за забрудненням довкілля, охорона здоров'я, експлуатація санітарних установ, забезпечення населення електрикою, газом і теплом, освітлення і прибирання вулиць, регулювання дорожнього руху, зміст доріг, комунальних кладовищ, організація ритуальних послуг, розвиток торгівлі і ринків і т. п.

Об'єм обов'язкових повноважень, передбачених законом, може залежати від кількості населення відповідної територіальної одиниці. Законодавство Венесуели, наприклад, передбачає, що в кожному міському районі з населенням більше 1 тисячі жителів повинні існувати: служби питної води, освітлення вулиць і будинків, міських доріг, громадських туалетів, служби освіти і медичної допомоги. У міських районах з населенням більше 5 тисяч жителів, крім того, повинні функціонувати служба каналізації, пожежна частина та ін. [4, с. 95].

Аналогічний підхід використовується в Іспанії в Законі про основи місцевих порядків 1985 року.

Держава, як правило, встановлює мінімальні стандарти обов'язкових послуг, стежить за їх виконанням, гарантуючи тим самим певний захист населення у разі неефективності дій або бездіяльності місцевої влади. При невиконанні місцевими органами своїх обов'язкових повноважень можливі такі заходи дії на них: з місцевої влади можуть бути стягнуті збитки, викликані таким невиконанням; вони можуть бути позбавлені урядових субсидій; відповідні функції можуть бути здійснені владою вищестоящего рівня управління або передані відповідним спеціалізованим організаціям; в деяких випадках можливий розпуск місцевої ради [1, с. 39].

Факультативні повноваження реалізуються місцевими органами на власний розсуд залежно від фінансових можливостей. До них найчастіше відносяться різні види обслуговування населення і організації його дозвілля : комунальне житлове будівництво, ремонт будинків, створення муніципальних комунально-побутових підприємств, організація комунального громадського транспорту, підтримка і обслуговування соціально незахищених верств населення, призначення з муніципальних засобів доплат до пенсій і посібників, організація масових заходів, розвиток художньої самодіяльності, забезпечення роботи спортивних майданчиків, басейнів, театрів, бібліотек, облаштування прилеглих до них територій і т. п. стандарт факультативний послуга, як правило, не встановлюється згори, а розробляється безпосередньо на місце.

Слід вказати, що конституційне законодавство низки країн(Австрія, ФРН, Фінляндія, Чехія, Японія) виділяє і так звану «делеговану»(доручену) компетенцію місцевих органів, близьку по функціональному призначенню до обов'язкових повноважень, тобто компетенцію, яка передається їм вищестоящою владою.

Загальна тенденція для більшості країн сучасного світу полягає в скороченні комунальних справ і розширенні обов'язкових і доручених. Така ситуація відбиває інтеграцію місцевих органів в державний механізм, їх пристосування до рішення, передусім, завдань загальнодержавного значення. Концепція реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні передбачає, що органам місцевого самоврядування базового рівня надаються повноваження відповідно до їх кадрового, фінансового, інфраструктурного потенціалу і ресурсів на новій територіальній основі.

Основними повноваженнями органів місцевого самоврядування базового рівня є забезпечення: місцевого економічного розвитку; розвитку місцевої інфраструктури, інформаційних мереж, об'єктів соціального і культурного призначення; планування розвитку території спільноти; вирішення питань забудови території(відведення земельних ділянок, надання дозволів на будівництво, прийняття в експлуатацію будівель); благоустрою території; надання житлово-комунальних послуг(централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, вивезення і утилізації відходів, змісту будинків і споруд, прибудинкових територій комунальної власності); організації пасажирських перевезень на території спільноти; зміст вулиць і доріг в населених пунктах; громадській безпеці; гасіння пожеж; управління установами середньої, дошкільної і позашкільної освіти; надання послуг швидкій медичній допомозі, первинної охорони здоров'я, профілактики хвороб; розвитку культури і фізичної культури(зміст і організації роботи будинків культури, клубів, бібліотек, стадіонів, спортивних майданчиків); надання соціальної допомоги через територіальні центри надання адміністративних послуг через центри надання таких послуг

Повноваження передаються державою органам місцевого самоврядування, що діють на тому рівні адміністративно-територіального устрою, на якому можливо і доцільно їх здійснювати, враховуючи кадровий, фінансовий, інфраструктурний потенціал і ресурси, необхідні для реалізації повноважень на такому рівні.

Для оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування і органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою необхідно забезпечити: вдосконалення системи залучення громадськості до розробки управлінських рішень і контролю за їх реалізацією; визначення достатньої податкової бази, що дозволить забезпечити виконання органами місцевого самоврядування власних повноважень з урахуванням об'єктивних критеріїв фінансування делегованих державою повноважень; утворення на кожному адміністративно-територіальному рівні представницьких органів місцевого самоврядування з власними виконавчими органами; ефективний державний контроль за дотриманням органами місцевого самоврядування вимог Конституції і законів України [1].

Згідно ст. 140 Конституції України, «місцеве самоврядування є правом територіальної громади - жителів села або добровільного об'єднання в сільську громаду жителів декількох сіл, селища і міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [1], проте самостійність не є абсолютною. Вказаний вище Ванкуверський проект містить рекомендації по контролю за роботою органів місцевого самоврядування з боку органів державної влади, який застосовується строго відповідно до встановлених процедур і тільки в тих випадках, які визначені в Конституції або законі. Нагляд повинен зводитися до перевірки правомірності вже здійснених дій місцевих органів влади і враховувати принцип автономності цих органів.

Згідно проекту закону України «Про внесення змін до Конституції України»[14], статтю 117 Конституції України пропонується викласти в наступній редакції: «Голови державних представництв на відповідній території: 1) здійснюють нагляд за відповідністю актів органів місцевого самоврядування Конституції і законів України; 2) координують і направляють роботу державних інспекцій на місцевому рівні; 3) координують роботу територіальних органів центральних органів виконавчої влади; 4) координують діяльність усіх територіальних органів центральних органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в умовах надзвичайного і військового стану;

5) здійснюють інші повноваження, визначені Конституцією і законами України».

Висновки. На нашу думку, відповідальність за втручання в справи місцевого самоврядування повинна лежати на центральних і регіональних органах влади, але оцінка правильності такого втручання, можливість перегляду прийнятого рішення повинна здійснюватися незалежними інститутами, такими як суд. Це одна з гарантій самостійності місцевого самоврядування, дотримання або недотримання якої показує, наскільки є реальним місцеве самоврядування в державі, як особлива децентралізована форма демократичної влади.

Виходячи з вищевикладеного, на нашу думку, пункт 1 в статті 117 проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» слід вилучити [1]. На цьому етапі державного будівництва в Україні

важливо створити таку систему управління в цілому, яка була б максимально ефективною у відповідних умовах, щоб кожен рівень публічної влади носив політичну і адміністративну відповідальність за результати роботи, спрямованої на розвиток територій, забезпечення належного благополуччя членів територіальної спільноти.

Список використаної літератури.

1. Проблеми удосконалення організаційно-правового механізму реалізації виконавчої влади в Україні: наук. доповідь [ред. В.Б. Авер'янов]. - К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2006. - 48 с.

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР II Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 р. - № 30. - Стаття 141.

3. Георгієвський Ю.В. Вдосконалення системами розподілу компетенції й повноважень органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування до центральної проблеми територіальної організації влади в Україні / Ю.В. Георгієвський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - 2014. - Випуск 28. - Т. 1. - С. 65-67.

4. Mityay O. Ukraine's positions in international ratings evaluation as a factor of its competitiveness/ I. Gryshova, I. Kryukova, O. Mityay // Економічний часопис-XXI. – 2015. – № 5-6. – С. 24–27.

References.

1. Averyanov, V.B. (2006), "Problems of improvement of the organizational and legal mechanism of implementation of executive power in Ukraine", *Institution of the State and the right to them. VM Koretsky National Academy of Sciences of Ukraine*, 2006, p. 48.

2. The Constitution of Ukraine (1996) № 254k / 96-VR II Information from the Verkhovna Rada of Ukraine dated July 23, 1996, No. 30, Article 141.

3. Georgievsky, Yu.V. (2014). "Improvement of the systems of division of competences and powers of state executive authorities and local self-government bodies into the central problem of the territorial organization of power in Ukraine", *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, Issue 28, T. 1, pp. 65-67.

4. Mityay, O. & Gryshova, I. & Kryukova I. (2015). Ukraine's positions in international ratings evaluation as a factor of its competitiveness. *Ekonomicnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, № 5-6, 24–27 (in Ukr.).

Стаття надійшла до редакції 20.04.2018р.